

Istarska Riječ

Izlazi svakog četvrtka uveče.
Svakog drugog četvrtka donasla
literarni prilog „Mala Istarska“.
Preplašena za četvrtost iznosa
15. lipnja na godinu. **A**
Inozemstvo i uprava: Istra - Triest
(Trieste) - Via S. Francesco
d'Assisi 20/L. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

Oglaši stojte 6 lira

za svaki centimetar visine u
sirini jednoga stupnja. Za više
kratko uvrštenje daje se znatno
više. U učenje u Trstu. Dopis
se salju srednjoškolima. Prikaz
upravi. Nepraktikana se novina
ne primaju, a nakupi se ne
vracaju ni u kojem slučaju.

Ozbiljna riječ naših majka i uzgojiteljica

Hrvatske i slovenske škole zatvaraju se, zato da mnogi mora trbuhom za kruhom, svim pitanjima, koje se tiču budućnosti s našom se rođenjima krv postupa tako s' kakvom surovom, trgovackom robom, koji u sebi je im u njihovoj borbi za život jako dobro doći njihov materinski slavenski jezik, jer će njegovom pomoći vrlo lako doći do kruha. Mi te sve znamo, a znamo i to, da za sreću naše djece nije svejedno, u koju skolu idu i u kojem se jezik uče. I za to mi ne priznajemo ni pojedincima ni općini, oni odlučuju o našoj djeći, o djeци, koju smo s velikom mukom i s neizmernim tržtavama odbranili i odgojile. Mi, majke, meramo da imamo pre u odlučnu riječ u!

Raspolaže s našom djecom, kada da su ih oni rodili.

Ovih dana pisao je "Piccolo", da se hrvatske i slovenske škole zatvaraju odnosno uključuju u unim mjestima, gdje nisu potrebne. Ličep! A tko je zvan, da ustanovi, dali je jugoslavenska škola u kojem mjestu potpisala ili nije? Zar uređnik "Piccola"? Ali kakav nas opadnik, koji bi — žalosna majka! — htio da se pokaze većim T-tijancem od Talijanaca samih?

Ali možda općinsko zastupstvo?

Ali mi dobro pamtim, na koji su način bila izabrana općinska zastupstva u ovim našim krajevinama. Iznađujte svi se općinske vlasti zaokružila tako, da bi se kod izbora T-tijancima olakšala pobjeda. A da bi se ta pobjeda još većina olakšala, unijelo se u izborne liste ljudi, koji nisu općine nikada ni vježbali, a kamo li da su u njih boravili, dok se nisu u masama brisali. Ali budeći da u našim općinama ima našeg slavenskog naroda toliko, da bi talijanska stranka uza sve pleteće mogla ostati u manjini, to su se pozvali u pomoć toljege, bombe i revolvery, da oni odluče. I odlučili su, tako da su gotove sve općine, u kojima žive većina naših ljudi, preko noći dobile talijansko zastupstvo.

I takoju zastupstvu imu da odluči, u kojem ječku se u školi podučavati naša rođenja djece? Otkuda općinsko zastupstvo može biti izabrano i jedvini samim glasom većine, pa recimo: da li to zastupstvo bilo izabrano i na najprestižniji način, ono u pogledu našnjavnog jezika u sklepanja ne bi moglo smjeti da pametne svoju vođu putujući drugom jeziku.

O našoj maloj djeći ne smije nikdo da raspolaže osim nai, koje smo ib na svijet, dale. I ako smo nai rođene, i odgojene u selima, mi nismo tako glupave, kako to o neima misle naši gospodari. Imamo s' mi jednu panuel, kćer nam kaže, što se smije, a što se ne smije. I mi znamo, da su naši mudraci ovoga svijeta izrekli, da je odjuna djece prvi i najglavniji temelj — i njihov materinski jezik. To je kerijen, iz kojega može nesto da izgubi. Djepe može, da u kojem drugome jeziku naklapa kćerku, ali to je i ostal ce pukno naklapjanje, besmisleno i beskorisno, kaštuje je besmisleno i glupo naklapjanje papige. Drugi se jezici mogu valjano da nade samo na osnovu svoga materinskog jezika. No ne samo jezici, već i sve drugo znanje. Jedino na temelju svoga materinskog jezika može djele da nauči i misli i suditi, kako treba, a to će reci, da djece može postati pametna i mudra čovjek jedino onda, a to je sviće p' i napotrobitje našu turinju u svom materinjemu jeziku. Ovo je tassio k'o sunce.

Ništa nevi gospodari htjeli bi silom, da našu dječju turu u svoje, talijanske, škole. Mi znamo, i u ovi se sami priznaju, da bi time htjeli prisiljiti našu dječju, da zaborave gospodari svojim jezikom. Ja pak velen: "čaka matka, koja bi depistala, da joj djele zaboraviti jezik, što mu ga je ona ušla u dušu i pobjedila svojim materinjim, da bi počinila zlostvost na svome vlastitom potrođu." Takova bi bezdušna mali oduzela svome dječetu jednu mogućnost, da postane pametno i vrijedno. Ona bi mali odustala i još nesto. Svi veliki ljudi na svijetu, među njima i talijanski profesor Piva, nude se, kako mi Slaveni lako učimo tu jezike. Otkuda nam ta sposobnost. Od našega materinjega jezika. Sto koji naš čovječek bolje govori hrvatski ili slovenski, on je lakše i laćnije naučiti koji drug, i te. Talijan to ne može. Ako s velikom mukom i nauci nekih govoriti u kojem tuđem jeziku nismo se to odmali, i zna. A zna — ne! Jer smo mi s našim jezikom donjeli na svijet sposobnost, da možemo s velikom lakćocom naučiti u tuđem jeziku. Tuđi jezik učimo rado iznosni nepravilan postupanja sa državljanima drugih narodnosti.

To službeno varanje javnog minijena, to prestanost nastojanje razvijavanja liberalnosti naše države, mogu da opovrgnu samostani koji su na svojim ledjima pretrpiji cijeli vrst uluma i nasilja svakovrsnih oblika. Mi Jugoslaveni Italiju možemo, da našljemo posvjeđeno u koliko se izjavlja talijanskog parlamentarca u Beču odgovarale istini. C. gosp. Dudan mogao je da uvede sva druge djeve i traži, da se kod njih uredi pričanje manjina, dok Italiji nitko nije smio da reče pravu istinu, t. j. da ona u istome pitanju postupa daleko gore. Italijanska stampa veoma rado iznosi nepravilan postupanje radi njihinjeg slobodnog učenog postupanja sa državljanima drugih narodnosti.

U Koppenhagen stvari su ispalje drugačie nego u Beču. C. g. Dudan ponovio je i

za svaki centimetar visine u sirini jednoga stupnja. Za više kratko uvrštenje daje se znatno više. U učenje u Trstu. Dopis se salju srednjoškolima. Prikaz upravi. Nepraktikana se novina ne primaju, a nakupi se ne vracaju ni u kojem slučaju.

Naši jednogodišnji gospodari neki izjavu, da potpiše neku izjavu. Na njegov protest da je predsjednik energični odgovor, a ispuđe popratio je zbor ironičnim smješnjom. Kako su svi bili dobro informirani o pravom stanju stvari uželi su Wilfanan u obrani objektivni izvještjeli. Svicer dr. Usteri i senator Adelswärd (Sved), koji su time podderali potpuno neuspjeli. Dudana.

Drugi put donijet čemo izvadak govora

č. Dudana i pozbaviti čemo se još malo

govornih stvari, da bude naš svjet jačno o svemu informiran. Našemu Wilfantu bio je od velike pomoći njegov vjerni pratilac dr. Stanger, te im obojici izričemo hvalu i priznanje.

DOPISI

IZ PULE.

Nakon jedne godine...

Uprava se navršuje jedna godina, odkad su istarski fašisti održali kongres u Puli. Na tom kongresu bilo je oglaseno nekoliko rezolucija, naprvenih proti istarskim Slavenima, u kojima su zahtijevali:

a) da se zabraniti uporaba slavenskih jezika u svim javnim uređima sudovima, općinama, i pod upravnim oblasti itd;

b) da se odzume svim protalijanskim (titav slavenskim) elementima sve trogacke i obrtnice koncesije;

c) da se ne dozvoli našim djelicima polazak srednjih i visokih škola u Jugoslaviju, odnosno da se ne prizna ispite, koji su tamo položeni;

d) da se odstrane iz istre slavenski svećeni, koji protiv volje naroda uvođuju u crkve slavensku liturgiju i slavenski jezik.

Sada se po prošli godini dana doduše isputuju, što su fašisti bili odušvili na ovom kongresu. Tako su n. sv. radnici naše krešti oputjeni iz arsenala, ali istina je i da su i oni talijanski krvli opljušteni, i da oni sto je ostalo bilo ce otrutno prete nove godine. Danas je Pula mrtvi grad. Ko je ikonic? A dalje istina je i to, da su se oni sami — radi pravilice slogan — potukli u pukloku fasiju. Stari vike, govor je, da je bio uslijed toga i smanjio Fasico, raspustio je da je već po drugi put došao posebni odaslanik iz Rima, da ih pomiri i ustanovi novi župnik. Prvi je put bio komesar hrvata g. Zucconi, drugi put glavni župnik evropske Biugaglia. Jedini se g. Agidio Sallustio ne brije za tržavice u fašiju, jer sudi mimo u zatoru. Ukrao je, tobož, u arsenalu nista manje nego 47 kvintalista mjeđu (brzoz).

IZ LABINSTINE.

Iz kršće naše Labinstine vrlo se rijetko javljaju. Kalo one geografski povrćeni nekako u strani, tako se naš skoro i zaboravlja. Ali ipak ima ljudi, koji se zanimaju za različite stvari, pa tako i jedan odškinjak "Combatent" na nekom sastanku u Poreču pobrijeo za nas, za našu dječju i za sve naše stvari. Vec činjenica da se spominje, da se o našim govorima dokazom je, da se priznava naš općanstvo. To nam je prva stvar. Dakle sada ipak tu ipak bitiće i postupno. I to je neophoriv dokaz, da je tvrdnja s kojom se nosi da se moraju i naši vlastodržci sprječljati i spriječiti.

A sad činjenice što je neponzati "Combatent" i ne spominje o nama.

On je govorio: a) da svim sredstvima treba zaustavljati hrvatsku propagandu i b) da treba proučiti zaprečiti, da djece iz ovih krajeva idu na našuc u Karlovač.

Prije je točka samo na sebi smješta i neoznava. Ali ljudi božji recite jednom za uvečnik. Što smatrajte propagandu? Zar to, da smo Slaveni, da naški govorimo, da citamo naše povijine? Znamo, sve je to vama tru u oku, i da eventualno možete opravdati kakav ga je naš i što naški čuti i osjeća, trubite i godite vječno u svijet tu glupu riječ prežiganda, a to je sve samo mreža i sjena vašim nedjeljima. Sto se pak tiče druge točke, da je još kraci i jednostavniji: Daite nam naše hrvatske škole, koje nas po božjem ili ako vate vratimo pa onda narodnom, kulturnom, svjetskom i svakom drugom pravu idu i predaju. Tada će naša dječja ostati ovđe, i to li sretnij od nas, naše djece — a valjda i vas, jer će djece biti ovđe u istri, a ne u Karlovcu.

IZ PAZINSTINE.

Sa zebnjem u srcu i strahom pred očima tekjivo obovjeno, nove škole godine. Ne vidite se što vam govorimo uvečnik i vječno oškola, kao da smo nekakvi filozofi. Nismo ni filozofi, ni učenjaci niti likavi drugi.

Što vam ipak ipak sreća, da se naši roditelji, skrbnici i odgojitelji naše djece, našeg potomstva, te naše jedine udžbanice. I uprav radi toga pitanja je škola za nas jedno od glavnih, jedno od prvih vitalnih pitanja. Nije nam svejedno hoće li naši dječci poučavati Petar

ili Pavao, nije nam svejedno da li će naša dječja u školi u milu materinsku riječ ili će slušati psovke i blaćati svoga vlastitoga naroda, i vlastite svoje krv. Naoko se čue

misije iza kako je bio pokušao da ga prisili i govorak, da će se novom školskom godinom

